

Rued Langgaard: Kort Violinsonate (BVN 372)

Kritisk førsteudgave ved Bendt Viinholt Nielsen

Forord om værket

Kompositionen kan i sin knaphed lede tankerne hen på Charles Ives såkaldte *Three-Page Sonata* (for klaver), navngivet efter manuskriptets omfang. *Kort Violinsonate* ville tilsvarende kunne kaldes en "Four-Page Sonata", som endog – inden for kun 57 takter – rummer alle de fire traditionelle sonatesatser: Allegro, Adagio, Scherzo og Finale. Kompositionen blev skitseret nytårsdag 1949 og renskrevet (såvel partitur som violinstemme) mellem kl. 3.45 og 5 om morgenen den 4. januar 1949. Violinstemmen fik følgende slutkommentar: *Hele Renskrift Klaver og Fiolin færdig 4/1 49 Kl. 5 pr[æcis] Morgen*. Det fremgår af manuskripterne, at hele kompositionen en overgang var inddraget som sats 3 i en nu ubekendt sammenhæng.

Titlen var oprindeligt 4 "*Violinsalmer*", forstået på den måde, at hver sats tolkede et skriftsted fra en Davidssalme. I partitur og violinstemme anførte Langgaard de pågældende bibelhenvisninger, men ikke skriftstedernes ordlyd. Senere, antagelig i forbindelse med titelændringen, udraderede han de to første henvisninger i partituret, men ikke den tredje og fjerde, og i violinstemmen fik alle fire henvisninger lov at stå urørt. Det står således ikke ganske klart, om komponisten i sidste ende har ønsket at medtage eller udelade disse programmatisk henvisninger. I nærværende udgave er de udeladt af noteteksten, men gengives her efter den autoriserede bibeloversættelse af 1993:

Allegro	salme 1, vers 6	Herren kender de retfærdiges vej, men de ugudeliges vej går til grunde.
Adagio divoto	salme 2, vers 5	Så taler han til dem i sin vrede og forfærder dem ved sin harme.
Scherzo agitato	salme 3, vers 7	Jeg frygter ikke ti tusinde krigere, der belejrer mig fra alle sider.
Finale	salme 4, vers 8	Du har givet mig større glæde i hjertet, end man har, når der er rigdom af korn og vin.

Den tidligste dokumenterede opførelse af kompositionen fandt sted den 22. juli 1981 i Lønstrup, hvor den blev fremført af Per Bokelund og Klaus Jerndorff ved en koncert under Vendsyssel Musikfestival.